

1. Erik van Britsom met
incontinentiëluijer, uit
protest tegen werkdruk
van de bus chauffeurs |
Foto: Camile Schelstraete

8.

8. De bewoners van
Wunsiedel bedachten een
nieuwe manier om een
extremistische neo nazi
mars aan te pakken. Ze
organiseerde een zonder
weet van de neo-nazi's een
onvrijwillige sponsorloop
| Foto: Rechts Gegen
Rechts

5. Monopoly Man loert net
boven de schouder van
Google CEO Sundar Pichai
tijdens de hoorzitting
van de House Judiciary
Committee in Washington
DC op 11 december
2018. | Foto: Twitter/lan
Madrigal.

2. Matt Buck volgde de
racistische KKK-mars op
zijn sousafoon speelde hij
denigrerende deuntjes.
| www.express.co.uk

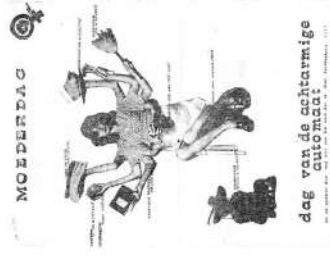
3. Provo's protestereren met
een wit spandoek
| Foto: anp

6. Pharrell's Lied dat pas
na 100 jaar zal worden
vrijgegeven voor is een
protesten tegen de
klimaatveranderingen.
| gg-magazine

9.

9. Dolle Mina riep
moederdag uit tot "dag
van de achtarmige
automaat". In een
pamflet leverden de
Dolle Mina's kritiek op
de ongelijke verdeling
van huishoudelijke taken
en het gebrek aan
collectieve voorzieningen
zoals kinderopvang.

4. De zes activisten voor
homorechten op het
Rode Plein in Moskou,
in Oranje-shirt
Eric Xavier Houter.
| Foto: The Hidden Flag

7. Dolle Mina viert
zijn eerste verjaardag,
Amsterdam, demonstratie
voor gratis crèches op de
Dam met kinderen in een
box, 30 januari 1971
| Foto: Nationaal Archief

10. posters van de activistische
kunstenaarsgroep Guerrilla
Girls. Een inspiratiebron
voor de groep was de
feministische essay
"Why have there been
no great women artists?"
(waarom zijn er geen grote
vrouwelijke kunstenaars
geweest?) | Guerrilla Girls

8 TEGENKRACHT EN HUMOR

Elise Leijten & Wunsiedel

Ludieke acties

In veel van de vorige voorbeelden worden er ludieke acties gebruikt om zo de strijd luchtig te houden. Mandy Manning wist op een stille humoristische manier haar prijs van Trump in ontvangst te nemen. En twee suffragettes ketende zichzelf als menselijke brieven aan een muur op Downing Street. En de Dolle Mina's met het blokkeren van de openbare herentoiletten uit protest tegen de afwezigheid van openbare damestoiletten. Tot het uitdelen van pamfletten met: 'Wie haalt het haardotje uit de gootsteen?'

8.1 Elise Leijten 'De bommen en kanonnen worden omgesmeed tot klokken die feestelijk juichen.'

Zoals veel jongeren in de jaren tachtig begint Elise met demonstreren tegen de kernbom. Na deze acties bleef Elise altijd doorgegaan met demonstreren, door politici aan hun uitspraken te houden en hen daarmee te confronteren. 'Het moet gewoon beter. Je weet niet of je iemand aan het denken zet met je acties – maar de kans is er altijd.' Ze demonstreerde tegen het bezoek van de Japanse keizer, de Betuwelijn, racisme, de Navo, de ontruiming van kraakpanden, klimaatverandering en migratiebeperking. Het was altijd ludiek, nooit gewelddadig of provocatief.⁵⁰ K. Pitalist was een van haar verschillende alter ego's. In 2012 rende ze als K. Pitalis in bankiers-pak en met plaksnor achter een fietsende premier Rutte aan. En riep ze cynisch: 'We gaan wel door hè, met de Olympische Spelen?'

Elise Leijten demonstreerde vaak alleen, "Laat je niet afschrikken als je alleen bent, want als je een sterke boodschap uitdraagt kun je in je eentje meer bewerkstelligen dan een massa die dat niet doet. Het is mijn ervaring dat het vaak veel meer moeite kost om dingen met meerdere mensen voor elkaar te krijgen. In je eentje bepaal je zelf wat je doet en ben je zelf verantwoordelijk voor je daden."

8.2 Wunsiedel 'Men kan meer doen dan straten blokkeren en rolluiken te laten zakken'

Een groep van 250 nazi-extremisten verzamelen zich elk jaar voor de jaarlijkse mars door Wunsiedel in Beieren. De neo-nazi's hebben in 2014 onbewust geholpen om 10.000 euro op te halen voor een anti-extremistische organisatie tijdens een van hun rechtse rally door een Duitse stad. De tweede man van nazi-Duitsland, Rudolf Hess, lag jaren begraven in Wunsiedel. Het maakte van het plaatsje een bedevaartsoord voor neonazi's.

Fabian Wichmann een van de *Rechts gegen Rechts* organisatoren en onderwijs-onderzoeker bij EXIT, vertelde het Duitse persbureau DPA: 'We willen laten zien wat je nog meer kunt doen, welke andere vormen van acties er bestaan. Je kunt meer doen dan alleen de straat blokkeren'

De inwoners van Wunsiedel besloten 10 euro te schenken aan het goede doel voor elke meter die de groep neo-nazi's liepen tijdens de 'onvrijwillige sponsorloop'. Met spandoeken en felicitatie posters langs de route werden de nietsvermoedende neo-nazi's geïnformeerd over hun fondsenwervende inspanningen. Op de humoristische posters stonden leuzen als 'Wenn das der Führer wüsste!' En 'Mein Mampf'. Winkeliers deelden gratis bananen uit aan degenen die een die een energie boost nodig hadden om de eindstreep te halen. En aan het einde hing een bord om hen te bedankten voor hun 'donaties'.⁵¹

Met deze actie ondermijn je een demonstratie van extreem rechts, op een creatieve en ludieke manier en creëer je een krachtige saamhorigheid in een dorpsgemeenschap.

8a Elise Leijten | Foto ANP/Phil Nijhuis

8b De bewoners van Wunsiedel bedachten een nieuwe manier om een extremistische neo nazi mars aan te pakken. Ze organiseerde een zonder weet van de neo-nazi's een onvrijwillige sponsorloop | Foto: Rechts Gegen Rechts

50 De Waard, P. (2018, 14 november). Elise Leijten (1962-2018): Eenzame demonstrant met vele alter ego's. Geraadpleegd op 5 januari 2019, van <https://www.volkskrant.nl/mensen/elise-leijten-1962-2018-eenzame-demonstrant-met-vele-alter-ego-s%7Ebff472b6/>

51 Cresci, E. (2014, 18 november). German town tricks neo-Nazis into raising thousands of euros for anti-extremist charity. Geraadpleegd op 5 januari 2019, van <https://www.theguardian.com/world/2014/nov/18/neo-nazis-tricked-into-raising-10000-for-charity>

3. PAMFLET

Het pamflet is de eerste geschreven vorm van protest. Een pamflet is actueel, vluchtig, helder en makkelijk te verspreiden. Dit kan je anoniem doen, of je kan ervoor kiezen het te ondertekennen. Je kunt de pamfletten verspreiden in de publieke ruimte of via sociale platformen. Een pamflet informeert de lezer over actuele gebeurtenissen en probeert vaak te overtuigen. De inhoud is erg belangrijk. Het moeten geen lange ingewikkelde verhalen zijn met lastige typografie, maar heldere standpunten van een overtuigend karakter. En tenslotte is de kostenfactor erg laag.

6. BLOEM

Alles dat in je opkomt kan je gebruiken en naar je hand zetten voor een vorm van protest. Bloemen hebben vaak een symbolische waarde en kunnen zo een dubbele boodschap met zich mee brengen. In principe zou elk voorwerp het boegbeeld kunnen worden van jouw strijd. Soms is je strijd niet in woorden uit te drukken en moet er een voorwerp aan te pas komen. Deze symbolen kunnen uitgroeien tot een sterk beeld van een hele protestbeweging die vaak alleen voor de goede verstaander herkend wordt.

8. HUMOR

Met ludieke acties houd je de strijd luchtig. Humor is een grote tegenhanger van geweld. Humor kan relativeren. De orde van de dag wordt even opgeheven, iedereen is gelijk en de verschillen in rang en stand verdwijnen. Onzinnigheid overheerst, regels en gedragscodes gelden voor een bepaalde tijd even niet. Zo kan iedereen in de openbare ruimte op een ludieke manier kritiek leveren op machthebbers, d.m.v. spot, satire en karikaturen.

7. GONE WRONG

Je moet je afvragen of geweld de manier is waarop je de strijd wil voeren. Zodra geweld bij de actie te pas komt, is dat een tipping point in je strijd. Realiseer je dat als de woede radicaliseert en je gebruik maakt van geweld het niet meer in het bovengenoemde rijtje past. Je moet je problemen op een heldere manier blijven observeren, zonder daarin door te schieten. Dat kan soms moeilijk zijn. Het vergt rust, veel geduld, en vooral moed.

1. BUTTON

Een button is een communicatie tool, perfect voor het overbrengen van een standpunt. De button is het kleinste canvas om je punt van man tot man over te brengen. Een button kan het wapen van de onderdrukking zijn of een stille vorm van passieve weerstand tegen machtsstructuren. Door de button ergens op te spelden, kun je zo een tegenkracht ondersteunen. Dit kan achteraf na een grote demonstratie, of van tevoren om mensen bewuster te maken van de actie. Het kan een pakkende slogan zijn of een afbeelding die door mensen vluchtig wordt gezien. Zij kunnen de boodschap vervolgens oppakken en zelf de boodschap overbrengen of erover nadenken.

8 MANIEREN OM TEGENKRACHTEN IN DADEN OM TE ZETTEN

2. BORD

Door jezelf groter te maken met het bord trek je meer aandacht en heb je meer kans dat je standpunt wordt opgepakt of gezien door anderen. Op de plek waar de verandering kan plaats vinden of tijdens een demonstratie kan je het bord het beste laten zien. Het standpunt of de slogan moet goed gelezen kunnen worden, dus de tekst moet groot op het bord geschreven zijn. Een hoog contrast van kleur helpt mee aan de leesbaarheid van het bord. Doordat je het bord bij je draagt, geef je het standpunt een gezicht. Bij een protest met een bord moet je fysiek aanwezig zijn, het vergt dus moed om daarmee de straat op te gaan.

CONCLUSIE LITERATUURLIJST

4. GEBAAR

Soms is tegenkracht niet in woorden uit te drukken en leent een gebaar zich daar beter voor. Een gebaar is ook iets dat snel kan worden opgepakt en door andere uitgevoerd kan worden. Voor deze vorm van tegenkracht heb je alleen jezelf als canvas nodig. Jijzelf bent het hele gebaar, bewust of onbewust. Het is de meest fysieke vorm van tegenkracht en ook de meest intense vorm.

5. SOCIALE MEDIA

Sociale media is een verzamelnaam voor alle internet-toepassingen waarmee het mogelijk is om informatie met elkaar te delen. Informatie in de vorm van tekst, geluid en beeld. Met sociale media komt een nieuwe cultuur van hedendaagse protestbewegingen op. Het is een nieuw politiek platform voor activisten. Hiermee kan je nieuwe virtuele gemeenschappen vormen en kun je verschillende groepen samenbrengen en een groter publiek bereiken in je strijd tegen machtsstructuren. Actie voeren hoeft dus niet alleen maar fysiek te zijn. Als je je veiliger voelt achter een scherm of met verschillende vormen van sociale media, kan je je strijd alsnog uitvoeren.

8 MANIEREN OM TEGENKRACHTEN IN DADEN OM TE ZETTEN

BUTTON

Een button is een communicatie tool, perfect voor het overbrengen van een standpunt. De button is het kleinste canvas om je punt van man tot man over te brengen. Een button kan het wapen van de onderdrukking zijn of een stille vorm van passieve weerstand tegen machtsstructuren. Door de button ergens op te spelden, kun je zo een tegenkracht ondersteunen. Dit kan achteraf na een grote demonstratie, of van tevoren om mensen bewuster te maken van de actie. Het kan een pakkende slogan zijn of een afbeelding die door mensen vluchtig wordt gezien. Zij kunnen de boodschap vervolgens oppakken en zelf de boodschap overbrengen of erover nadenken.

SIGN

Door jezelf groter te maken met het bord trek je meer aandacht en heb je meer kans dat je standpunt wordt opgepakt of gezien door anderen. Op de plek waar de verandering kan plaats vinden of tijdens een demonstratie kan je het bord het beste laten zien. Het standpunt of de slogan moet goed gelezen kunnen worden, dus de tekst moet groot op het bord geschreven zijn. Een hoog contrast van kleur helpt mee aan de leesbaarheid van het bord. Doordat je het bord bij je draagt, geef je het standpunt een gezicht. Bij een protest met een bord moet je fysiek aanwezig zijn, het vergt dus moed om daarmee de straat op te gaan.

PAMFLET

Het pamflet is de eerste geschreven vorm van protest. Een pamflet is actueel, vluchtig, helder en makkelijk te verspreiden. Dit kan je anoniem doen, of je kan ervoor kiezen het te ondertekenen. Je kunt de pamfletten verspreiden in de publieke ruimte of via sociale platformen. Een pamflet informeert de lezer over actuele gebeurtenissen en probeert vaak te overtuigen. De inhoud is erg belangrijk. Het moeten geen lange ingewikkelde verhalen zijn met lastige typografie, maar heldere standpunten van een overtuigend karakter. En tenslotte is de kostenfactor erg laag.

GEBAAR

Soms is tegenkracht niet in woorden uit te drukken en leent een gebaar zich daar beter voor. Een gebaar is ook iets dat snel kan worden opgepakt en door andere uitgevoerd kan worden. Voor deze vorm van tegenkracht heb je alleen jezelf als canvas nodig. Jijzelf bent het hele gebaar, bewust of onbewust. Het is de meest fysieke vorm van tegenkracht en ook de meest intense vorm.

SOCIALE MEDIA

Sociale media is een verzamelnaam voor alle internet-toepassingen waarmee het mogelijk is om informatie met elkaar te delen. Informatie in de vorm van tekst, geluid en beeld.¹ Met sociale media komt een nieuwe cultuur van hedendaagse protestbewegingen op. Het is een nieuw politiek platform voor activisten. Hiermee kan je nieuwe virtuele gemeenschappen vormen en kun je verschillende groepen samenbrengen en een groter

publiek bereiken in je strijd tegen machtsstructuren. Actie voeren hoeft dus niet alleen maar fysiek te zijn. Als je je veiliger voelt achter een scherm of met verschillende vormen van sociale media, kan je je strijd alsnog uitvoeren.

BLOEM

Alles dat in je opkomt kan je gebruiken en naar je hand zetten voor een vorm van protest. Bloemen hebben vaak een symbolische waarde en kunnen zo een dubbele boodschap met zich mee brengen. In principe zou elk voorwerp het boegbeeld kunnen worden van jouw strijd. Soms is je strijd niet in woorden uit te drukken en moet er een voorwerp aan te pas komen. Deze symbolen kunnen uitgroeien tot een sterk beeld van een hele protestbeweging die vaak alleen voor de goede verstaander herkend wordt.

GONE WRONG

Je moet je afvragen of geweld de manier is waarop je de strijd wil voeren. Zodra geweld bij de actie te pas komt, is dat een tipping point in je strijd. Realiseer je dat als de woede radicaliseert en je gebruik maakt van geweld het niet meer in het bovengenoemde rijtje past. Je moet je problemen op een heldere manier blijven observeren, zonder daarin door te schieten. Dat kan soms moeilijk zijn. Het vergt rust, veel geduld, en vooral moed.²

HUMOR

Met ludieke acties houd je de strijd luchtig. Humor is een grote tegenhanger van geweld. Humor kan relativiseren. De orde van de dag wordt even opgeheven, iedereen is gelijk en de verschillen in rang en stand verdwijnen. Onzinnigheid overheerst, regels en gedragscodes gelden voor een bepaalde tijd even niet. Zo kan iedereen in de openbare ruimte op een ludieke manier kritiek leveren op machthebbers, d.m.v. spot, satire en karikaturen.³

1 Social-media kennisplatform voor social media. (z.d.). Social Media - Kennisplatform met informatie over social media, social marketing en social internet-strategie. Geraadpleegd op 4 januari 2019, van <http://www.social-media.nl/>

2 Boers, M. (2016). De Internet Gids | Zo kan het dus gebeuren. Geraadpleegd op 21 december 2018, van <https://de-internet-gids.nl/2016/no6/zo-kan-het-gebeuren>

3 Demeester, A. (2012, 15 mei). Humor als strijdmiddel. Geraadpleegd op 21 december 2018, van <https://www.groene.nl/artikel/humor-als-strijdmiddel>